

א. סוג הבחינה: בגרות לנבחני משנה
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 135,001108

ת נ "ך

יחידת הלימוד החמישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — (26×2) — 52 נקודות
פרק שני — (16×3) — 48 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה — 26 נקודות).

1. מעמד האישה

קרא שמואל א, כ"ה, 4-18, 23-31.

שמואל א, כ"ה, 4-18

- וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גָזַז נָבָל אֶת־צֹאנוֹ: וַיִּשְׁלַח דָּוִד
עֶשְׂרֵה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לְנְעָרִים עֲלוּ כְרֹמְלָה וּבִאתֶם אֶל־
נָבָל וּשְׁאַלְתֶּם־לוֹ בְּשֵׁמִי לְשָׁלוֹם: וְאָמַרְתֶּם כֹּה לֵחִי וְאֵתָה
שָׁלוֹם וּבִיתְךָ שָׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם: וְעַתָּה שְׁמַעְתִּי כִּי
גָזַזְתָּ לְךָ עֵתָה הָרְעִים אֲשֶׁר־לְךָ הִיוּ עִמָּנוּ לֹא הִכְלַמְנוּם וְלֹא־
נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כְּלִימִי הָיוּתָם בְּכַרְמִל: שְׁאַל אֶת־
נְעָרֶיךָ וַיִּגִּדוּ לְךָ וַיִּמְצְאוּ הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב
בָּנוּ תִּנְהַגְאָ אִתָּךְ אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבֹדָיִךָ וּלְבִנְךָ לְדָוִד:
וַיָּבֹאוּ נְעָרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם
דָּוִד וַיִּנְחוּ: וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֵן־
יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם רַבּוֹ עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו: וְלִקְחָתִי
אֶת־לַחְמִי וְאֶת־מִימִי וְאֵת טִבְחָתִי אֲשֶׁר טִבַּחְתִּי לְגִזְיוֹ וְנָתַתְּ לִי
לְאַנְשֵׁים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אִי מִזֶּה הֵמָּה: וַיִּהְפְּכוּ נְעָרֵי־דָוִד
לְדַרְכָּם וַיָּשׁוּבוּ וַיָּבֹאוּ וַיִּגְדּוּ לוֹ כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר
דָּוִד לְאַנְשָׁיו חֲגְרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ
וַיַּחְגֵּר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ אַחֲרָיו דָּוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת
אִישׁ וּמֵאֲתָיִם יֹשְׁבוּ עַל־הַכֵּלִים: וְלֹא־בִיגִיל אִשָּׁת נָבָל הָגִיד
נְעָר־אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד מְלָאכִים ו
מִהַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנָיו וַיַּעַט בָּהֶם: וְהָאֲנָשִׁים טָבִים לָנוּ
מְאֹד וְלֹא הִכְלַמְנוּ וְלֹא־פָקְדְנוּ מְאוּמָה כְּלִימִי הִתְהַלַּכְנוּ
אִתָּם בַּהֲיוֹתָנוּ בַּשָּׂדֶה: חֲזֹמָה הִיוּ עֲלֵינוּ גַם־לַיְלָה גַם־יוֹמָם
כְּלִימִי הָיוּתָנוּ עִמָּם רַעִים הֵצֵאָנוּ: וְעַתָּה דַּעֲי וְדֹאֵל מִה־תַּעֲשֵׂי
כִּי־כִלְתָה הָרָעָה אֶל־אֲדֹנָינוּ וְעַל־כָּל־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶן־בִּלְעֵל
מִדְבָּר אֱלֹיו: וְתִמְהַר אֲבוּגִיל וְתִקַּח מֵאֲתָיִם לֶחֶם וּשְׁנַיִם נָבָלִי־
זֶיֶן וְחֲמֵשׁ צֶאֱן עֶשְׂוֹת וְחֲמֵשׁ סֵאִים קָלִי וּמֵאָה צִמְקִים
וּמֵאֲתָיִם דְּבָלִים וְתִשֶׁם עַל־הַחֲמֹדִים:

אֲבִיגַיִל

עֶשְׂוֹת

שמואל א, כ"ה, 23-31

כג וַתֵּרָא אַבִּיגַיִל אֶת־דָּוִד וַתִּמְהַר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמֹר
 כד וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל־פְּנֵיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו
 כה וַתֹּאמֶר בֶּן־אֲמִי אֲדֹנָי הָעוֹן וַתְּדַבֵּר־נָא אִמְתְּךָ בְּאָזְנוֹךָ וּשְׁמַע
 את דְּבָרִי אִמְתְּךָ: אֶל־נָא יֵשׁוּס אֲדֹנָי אֶת־לִבּוֹ אֶל־אִישׁ
 הַבָּלִיעַל הַזֶּה עַל־נֶבֶל כִּי כִשְׁמוֹ כֶּן־הוּא נֶבֶל שְׁמוֹ וְנִבְלָה
 עִמּוֹ וְאִנִּי אִמְתְּךָ לֹא רָאִיתִי אֶת־נַעֲרִי אֲדֹנָי אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ:
 כו וְעַתָּה אֲדֹנָי חִי־הֵהָּ וְחִי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מִנַּעַךְ הֵהָּ מִבּוֹא
 בְּדָמִים וְהוֹשַׁע יָדְךָ לִךָ וְעַתָּה יִהְיוּ כְנָבֶל אֵיבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים
 כז אֶל־אֲדֹנָי רָעָה: וְעַתָּה הַבְּרֻכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא שְׁפָחוֹתְךָ
 כח לְאֲדֹנָי וְנִתְּנָה לְנַעֲרִים הַמִּתְהַלְכִּים בְּרַגְלֵי אֲדֹנָי: שָׂא נָא
 לַפֶּשַׁע אִמְתְּךָ בִּי־עֲשֵׂה יַעֲשֵׂה הֵהָּ לְאֲדֹנָי בֵּית נֶאֱמָן בֶּן־
 כט מַלְחָמוֹת הֵהָּ אֲדֹנָי נִלְחַם וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ מִיָּמֶיךָ: וַיִּקֶּם
 אָדָם לְרֹדְפֶךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשְׁךָ וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה וּ
 בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֵת הֵהָּ אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֵיבֶיךָ יִקְלַעְנָה
 ל בְּתוֹךְ פֶּךָ הַקָּלַע: וְהָיָה בִּי־יַעֲשֵׂה הֵהָּ לְאֲדֹנָי כָּל־אֲשֶׁר־
 לא דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עֲלֶיךָ וְצוּךְ לְנִגִּיד עַל־יִשְׂרָאֵל: וְלֹא
 תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפֹקֶה וּלְמִכְשׁוֹל לֵב לְאֲדֹנָי וּלְשִׁפְךָ־דָם
 חָפֵס וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנָי לוֹ וְהִיטֵב הֵהָּ לְאֲדֹנָי וְזָכַרְתָּ אֶת־
 אִמְתְּךָ:

א. קרא פסוקים 4-17 שלפניך.

(1) יש הטוענים כי דוד ואנשיו באו אל נבל כדי לגבות ממנו דמי חסות (= שכר על אי־פגיעה של דוד ואנשיו ברכושו).

הבא מן הפסוקים שתי הוכחות המבססות טענה זו, והסבר כל אחת מהן. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים כי הבקשה שדוד ואנשיו מבקשים מנבל אינה בקשה של דמי חסות, אלא בקשה סבירה ולגיטימית.

בסס טענה זו על ראיה מפסוקים 14-17, והסבר את הראיה. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 18, 23-31 שלפניך.

(1) הבא מפסוקים אלה שתי דוגמאות למעשים של אביגיל שבאמצעותם היא מנסה לשכנע את דוד שלא לפעול נגד נבל, והסבר כל דוגמה. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים שבדברי אביגיל בפסוקים 26, 31 נרמזת הצעה שהיא תהרוג את נבל

במו ידיה. האם לדעתך טענה זו נכונה? נמק. (8 נקודות)

2. סיפורי אליהו

קרא מלכים א, כ"א, 1-16.

א ויהי אחר הדברים האלה פרס היה
לנבות היזרעאלי אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך
ב שמוון: וידבר אחאב אל-נבות ולאמר: תנה לי את-פרמך
ויהי לי לגן-ידיק כי הוא קרוב אצל ביתי ואתנה לך תחתיו
פרס טוב ממנו אם טוב בעיניך אתנה לך כסף מחיר זה:
ג ויאמר נבות אל-אחאב חלילה לי מזה מתתי את-נחלת
ד אבתי לך: ויבא אחאב אל-ביתו סר וזעף על-הדבר אשר-
דבר אליו נבות היזרעאלי ויאמר לא-אתן לך את-נחלת
אבותי וישכב על-מטתו ויסב את-פניו ולא-אכל לחם:
ה ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה-זה רוחך סדה
ו ואינך אכל לחם: וידבר אליה כי-אדבר אל-נבות היזרעאלי
וואמר לו תנה לי את-פרמך בכסף או אס-חפץ אתה אתנה-
ז לך כרם תחתיו ויאמר לא-אתן לך את-כרמי: ותאמר אליו
איזבל אשתו אתה עתה תעשה מלוכה על-ישראל קום
אכל-לחם ויטב לבך אני אתן לך את-כרם נבות היזרעאלי:
ח ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח הספרים
אל-הזקנים ואל-החורים אשר בעירו הישבים את-נבות:
ט ותכתב בספרים לאמר קראו-צום והשיבו את-נבות בראש
י העם: והושיבו שנים אנשים בני-בליעל נגדו ויעדהו לאמר
יא ברכת אלהים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת: ויעשו אנשי
עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה
אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם:
יב קראו צום והשיבו את-נבות בראש העם: ויבאו שני האנשים
בני-בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את-נבות נגד
העם לאמר ברוך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר

ספרים

יְיָ וַיִּסְקְלוּהוּ בִּאֲבָנִים וַיָּמָת: וַיִּשְׁלַחוּ אֶל-אִיזָבֵל לֵאמֹר סַקֵּל נָבוֹת
ט וַיָּמָת: וַיְהִי כַּשֶּׁמֶעַ אִיזָבֵל כִּי-סַקֵּל נָבוֹת וַתֹּאמֶר אִיזָבֵל
אֶל-אֲחָאֵב קוּם רִשׁ אֶת-כָּרֶם ׀ נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן
טז לַתֵּת-לָךְ בְּכֶסֶף כִּי אֵין נָבוֹת חַי כִּי-מָת: וַיְהִי כַּשֶּׁמֶעַ אֲחָאֵב
כִּי מָת נָבוֹת וַיָּקָם אֲחָאֵב לָרֶדֶת אֶל-כָּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
לְרִשְׁתּוֹ:

א. קרא את דברי אופנהיימר שלפניך.

השוואת דברי נבות למקורות החוק העברי הקדום תוכיח כי לא איבה אישית כלפי המלך הדריכה אותו, אלא תפיסה דתית-חברתית המעוגנת בחוק העתיק.

(ב' אופנהיימר, "מעשה נבות היזרעאלי")

(1) בסס את דברי אופנהיימר על פסוק מן הקטע שלפניך, והסבר כיצד בפסוק זה

באה לידי ביטוי התפיסה הדתית-חברתית שעליה נשען סירובו של נבות.

(6 נקודות)

(2) קרא פסוקים 6, 15 בקטע שלפניך.

כיצד אפשר ללמוד מכל אחד מפסוקים אלה כי אחאב ואיזבל ייחסו את הסירוב של

נבות לאיבה אישית שלו כלפי המלך? (7 נקודות)

ב. קרא פסוק 10 בקטע שלפניך.

(1) קרא גם דברים, י"ז, 6-7, והסבר מדוע הורתה איזבל להושיב שני בני בליעל נגד נבות.

(6 נקודות)

(2) בניסוח "ברכת אלהים ומלך" יש "תיקון סופרים".

מהו התיקון, ומדוע הוא נעשה? (7 נקודות)

קרא בראשית, כ"ט, 16-35.

טז וּלְלֶבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאמֹר
יז וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל: וַעֲיֵנִי לֵאמֹר רַבּוֹת וְרָחֵל הִיטָהּ יִפְתָּ-
יח תָּאֵר וַיִּפְתַּ מְרֵאָה: וַיֹּאֲהֵב יַעֲקֹב אֶת-רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדָךְ
יט שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרָחֵל בְּתֹךְ הַקְּטָנָה: וַיֹּאמֶר לָבֵן טוֹב תַּתִּי
כ אֹתָהּ לְךָ מִתַּתִּי אֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שָׁבָה עִמָּדִי: וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב
כא בְּרָחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כַּיָּמִים אַחֲדִים בְּאַהֲבָתָו
כב אֹתָהּ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-לָבֵן הִבֵּה אֶת-אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ
כג יָמִי וְאִבְוָאָהּ אֵלַיָּה: וַיֹּאסֹף לָבֵן אֶת-כָּל-אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם
כד וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּהּ: וַיְהִי בָעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת-לֵאָה בָתּוּ וַיָּבֵא אֹתָהּ
כה אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלַיָּה: וַיִּתֵּן לָבֵן לָהּ אֶת-זֹלֶפָה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה
כו בָתּוּ שִׁפְחָהּ: וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַהֲנִיָּה הָיָה לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל-לָבֵן
כז מִה-זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עֲבָדְתִּי עִמּוֹךְ וְלָמָּה רַמִּיתָנִי:
כח וַיֹּאמֶר לָבֵן לֹא-יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוָמִנִי לָתֵת הַצְעִירָה לִפְנֵי
כט הַבְּכִירָה: מְלֹא שִׁבְעַ זֹאת וְנִתְּנָה לָךְ גַּם-אֶת-זֹאת בַּעֲבֹדָהּ
ל אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְעַ-שָׁנִים אַחֲרוֹת: וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן
לא וּמְלֹא שִׁבְעַ זֹאת וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-רָחֵל בָתּוּ לוֹ לְאִשָּׁה: וַיִּתֵּן
לב לָבֵן לְרָחֵל בָתּוּ אֶת-בְּלָהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָהּ: וַיָּבֵא גַם
לג אֶל-רָחֵל וַיֹּאֲהֵב גַּם-אֶת-רָחֵל מְלֵאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַ-
לד שָׁנִים אַחֲרוֹת: וַיֵּדָא ה' כִּי-שְׁנוּאָה לֵאמֹר וַיִּפְתַּח אֶת-דַּחְמָהּ
לב וְרָחֵל עָקְרָה: וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי
לג אָמְרָה כִּי-רָאָה ה' בְּעֵנָיִי כִּי עָתָה יֹאֲהֲבֵנִי אִישִׁי: וַתֵּהָר
לד עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר כִּי-שָׁמַע ה' כִּי-שְׁנוּאָה אֲנִכִּי וַיִּתֵּן
לה לִּי גַם-אֶת-זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן: וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן
לה וַתֹּאמֶר עָתָה הִפְעֵם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי-יִלְדֵנִי לוֹ שְׁלֹשָׁה
לה בָּנִים עַל-כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי: וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר
לה הִפְעֵם אוֹדָה אֶת-ה' עַל-כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד
מִלֶּדֶת:

- א. (1) השמות שנתנה לאה לילדיה מבטאים את תחושותיה במערכת היחסים שלה עם יעקב. קרא פסוקים 31-35 שלפניך, והסבר כיצד באות לביטוי תחושות אלה בשניים מן השמות שנתנה לאה לבניה. (10 נקודות)
- (2) לפניך קטע מהשיר "אני אוהב אותך לאה" שכתב אהוד מנור, ובו מבט אחר על סיפור יעקב ולאה. קרא את קטע השיר, וענה על השאלה שאחריו.

[...]

הנה ימים רבים חלפו

ושתי ידי עייפו

ועיניך מה יפו

כעיני רחל.

אני אוהב אותך לאה

אוהב אותך גאה

אם אשכח אותך לאה

שמי לא ישראל.

אל ימור לבך על אחותך

הן בניך לצדך יושבים

אל תפני אישה את מבטך

כל חלומותי קרובים.

[...]

במה שונה היחס של יעקב כלפי לאה על פי שיר זה מיחסו אליה על פי **בראשית**, כ"ט שלפניך? מהי הסיבה הנרמזת בשיר ליחס של יעקב כלפי לאה? (6 נקודות)

ב. קרא פסוק 31, ואת פירוש רמב"ן שלפניך.

הנה לאה רימתה באחותה, גם ביעקב, כי אם נאמר שנהגה כבוד באביה, שאחז בה והכניסה אליו ואל תמר בו (=ולא מרדה בו), היה לה להגיד או לרמוז כי היא לאה, אף כי (=אולם היא) הייתה מתנכרת (=מעמידה פנים שהיא רחל) כל הלילה, ולפיכך לא הכירה עד שראה אותה בבוקר, ולכן שנאה יעקב. והאלוהים יודע כי להינשא אל צדיק עשתה כן, וריחם עליה.

על פי פירוש זה, מדוע שנא יעקב את לאה, ומדוע התערב אלוהים לטובתה של לאה? (10 נקודות)

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה — 16 נקודות).

4. סיפורי אליהו

קרא מלכים ב, א', 8-13.

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בְּעַל שֶׁעַר וְאֶזְזוּר עֹזֵר אֶזְזוּר בְּמִתְנֵנוּ וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיָה הַתְּשֻׁבִי הוּא: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שְׂדֵּי-חֲמִשִּׁים וְחֲמִשִּׁין וַיַּעַל
אֵלָיו וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל-רֹאשׁ הַהָר וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
הַמֶּלֶךְ דָּבָר רָדָה: וַיַּעֲנֶה אֵלָיָה וַיְדַבֵּר אֶל-שְׂדֵּי הַחֲמִשִּׁים וְאֶם-
אִישׁ אֱלֹהִים אֲנִי תֵרַד אִשׁ מִן-הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת-
חֲמִשֶּׁיךָ וְתֵרַד אִשׁ מִן-הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתוֹ וְאֶת-חֲמִשִּׁיו:
וַיֹּשֶׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שְׂדֵּי-חֲמִשִּׁים אַחֵר וְחֲמִשִּׁין וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו
אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה-אָמַר הַמֶּלֶךְ מִהֲרָה רָדָה: וַיַּעַן אֵלָיָה וַיְדַבֵּר
אֵלָיָה אֶם-אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲנִי תֵרַד אִשׁ מִן-הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
אֹתְךָ וְאֶת-חֲמִשֶּׁיךָ וְתֵרַד אִשׁ-אֱלֹהִים מִן-הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
אֹתוֹ וְאֶת-חֲמִשִּׁיו: וַיֹּשֶׁב וַיִּשְׁלַח שְׂדֵּי-חֲמִשִּׁים שְׁלֹשִׁים וְחֲמִשִּׁין
וַיַּעַל וַיָּבֹא שְׂדֵּי-הַחֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע עַל-בְּרָכָיו לִנְגֹד
אֵלָיָה וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקֶר-נָא נַפְשִׁי
וְנַפְשׁ עַבְדֶּיךָ אֶלֶּה חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ:

א. קרא פסוקים 10-12 בקטע שלפניך, וגם מלכים א, י"ח, 33-39.

(1) בשני הקטעים מתוארת הדלקת אש בדרך נס.

מהי תכלית הדלקת האש בכל אחד מן הקטעים? בסס את דבריך על הכתוב.

(5 נקודות)

(2) הסבר מה אפשר ללמוד מתכלית הדלקת האש במלכים ב, א' שלפניך על האופי

של אליהו. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

ב. קרא את דברי בן-סירא שלפניך.

עד אשר קם נביא כאש ודבריו כתנור בוער / וישבור להם מטה לחם ובקנאתו המעיטם בדבר

אל עצר שמים ויורד שלוש אשות...

בכל זאת לא שב העם ולא חדלו מחטאותם / עד אשר נסחו מארצו ויפוצו בכל הארץ.

(1) לדברי בן סירא, מה היה המניע של אליהו בהורדת האש? (3 נקודות)

(2) על פי הקטע מבן סירא, השליחות של אליהו היא כישלון.

הסבר מדוע הוא סבור כך. (3 נקודות)

שים לב! המשך הבחינה בעמוד 10.

/המשך בעמוד 10/

קרא רות, ד', 9-13; נחמיה, י"ג, 23-26.

רות, ד', 9-13

ט וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְזִקְנִים וְכָל-
הָעָם עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קִנִּיתִי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר לְאֵלֵימֶלֶךְ.
י וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר לְכָלִּיזָן וּמַחֲלוֹן מִיַּד נַעֲמִי: וְגַם אֶת-דָּוִת
הַמֵּאֲבִיחַ אִשֶּׁת מַחֲלוֹן קִנִּיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם-הַמֵּת עָל-
נַחֲלָתוֹ: וְלֹא-יִכָּרֵת שֵׁם-הַמֵּת מֵעַם אָחִיו וּמִשְׁעַר מְקוֹמוֹ עֲדִים
יא אַתֶּם הַיּוֹם: וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר וְהַזְקִנִּים עֲדִים וַיִּתְּן
ה' אֶת-הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל-בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנּוּ
שְׁתֵּיהֶם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה-חֵיל בְּאִפְרָתָה וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית
יב לָחֶם: וַיְהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פָּרִץ אֲשֶׁר-יָלְדָה תָמָר לַיהוּדָה מִן-
יג הָדָרַע אֲשֶׁר יָתַן ה' לָךְ מִן-הַנֶּעֱרָה הַזֹּאת: וַיִּקַּח בְּעֵז אֶת-דָּוִת
וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן ה' לָהּ הָרִיוֹן וַתֵּלֶד בָּן:

נחמיה, י"ג, 23-26

כג גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת-הַיְּהוּדִים
כד הַשִּׁיבּוֹ נָשִׁים אֲשֶׁר-דָּוִת עֲמוּנִיּוֹת מִזֹּאֲבֵיּוֹת: וּבְנֵיהֶם חָצִי מְדַבֵּר
כה אֲשֶׁר-דָּוִת וְאֵינָם מְכִירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכָל-שׁוֹן עִם וְעַם: וְאֲרִיב
עִמָּם וְאֶקְלָלֵם וְאֶכָּה מֵהֶם אֲנָשִׁים וְאִמְרָטָם וְאֲשִׁבִּיעֵם בְּאֵלֵהֶם
אֶם-תִּתְּנוּ בְּנִיתֵכֶם לְבְנֵיהֶם וְאֶם-תִּשְׁאוּ מִבְּנֵי-הֶם לְבְנֵיכֶם
כו וְלָכֵם: הֲלוֹא עַל-אֵלֶּה חָטְא-שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וּבְגֹזִים
הָרַבִּים לֹא-הָיָה מֶלֶךְ כְּמֹהוּ וְאֶהוּב לְאֵלֶּהֶם הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֵלֵהֶם
מֶלֶךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל גַּם-אוֹתוֹ הִחֲטִּיאוּ הַנָּשִׁים הַנִּכְרִיּוֹת:

אֲשֶׁר-דָּוִת
עֲמוּנִיּוֹת

א. קרא **נחמיה**, י"ג, 23-26 שלפניך.

בקטע זה באה לידי ביטוי העמדה של נחמיה כלפי נישואי תערובת.

(1) הצג והדגם עמדה זו. (4 נקודות)

(2) הסבר שתי תופעות המוזכרות בקטע, שלדעת נחמיה הן תוצאה של נישואי תערובת:

אחת מתקופת נחמיה ואחת מן העבר. (5 נקודות)

ב. קרא **רות**, ד', 9-13 שלפניך.

בקטע זה באה לידי ביטוי עמדה שאינה עולה בקנה אחד עם העמדה המובעת בקטע

מנחמיה שלפניך.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על שתי דוגמאות מהקטע **ברות** שלפניך. (7 נקודות)

סיפורי אליהו

6.

קרא מלכים ב, ב', 8-14.

ח וַיִּקַּח אֱלֹהֵהוּ
אֶת־אֲדֹרְתּוֹ וַיְגַלֵּם וַיִּכֶּה אֶת־הַמִּים וַיַּחְצוּ הַנָּה וְהַנָּה וַיַּעֲבְרוּ
ט שְׁנֵיהֶם בַּחֲרֻבָּה: וַיְהִי כַעֲבֹרָם וְאֱלֹהֵהוּ אָמַר אֶל־אֱלִישֶׁעַ שְׂאֵל
י מֶה אַעֲשֶׂה־לָּךְ בְּטָרֶם אֶלְקָח מֵעֵמֶךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁעַ וַיְהִי־נָא
י פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחַךְ אֵלַי: וַיֹּאמֶר הַקִּשִּׁית לְשֹׂאֹל אֶסְתַּרְאָהּ
יא אֹתִי לָקַח מֵאַתָּךְ יְהִי־לָךְ כֵּן וְאֶס־אֵין לֹא יִהְיֶה: וַיְהִי הַמָּה
הַלְכִים הַלֹּךְ וַדְּבַר וְהַנָּה רֶכֶב־אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְּרֻדוּ בֵּין
יב שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֱלֹהֵהוּ בַסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם: וְאֱלִישֶׁעַ רָאָה וְהוּא
מַצִּיעֵק אָבִי וְאָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֹק
יג בַּבִּגְדֵיָו וַיִּקְדַּעַם לִשְׁנַיִם קָרְעִים: וַיִּרֶם אֶת־אֲדֹרְתּוֹ אֱלֹהֵהוּ אֲשֶׁר
יד נִפְלָה מֵעַלְיוֹ וַיִּשָּׁב וַיַּעֲמֵד עַל־שַׁפַּת הַיַּרְדֵּן: וַיִּקַּח אֶת־אֲדֹרְתּוֹ
אֱלֹהֵהוּ אֲשֶׁר־נִפְלָה מֵעַלְיוֹ וַיִּכֶּה אֶת־הַמִּים וַיֹּאמֶר אֵיהָ הִיא
אֵלֹהֵי אֱלֹהֵהוּ אֶף־הוּא וַיִּכֶּה אֶת־הַמִּים וַיַּחְצוּ הַנָּה וְהַנָּה
וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁעַ:

א. (1) קרא פסוק 8 ופסוק 14 בקטע שלפניך.

לפי פסוקים אלה, הסבר את ההתפתחות שחלה במעמד של אלישע.

(6 נקודות)

(2) קרא גם מלכים א, י"ט, 19-21.

הסבר במה ההתפתחות שתיארת בסעיף (1) משלימה את המסופר בקטע זה

ממלכים א, י"ט. (6 נקודות)

ב. קרא גם מלאכי, ג', 22-24.

לדברי מלאכי, נביא מאוחר במקרא, בעתיד ימלא אליהו תפקיד חשוב בחיי העם.

על איזה פרט בקטע שלפניך יכול מלאכי להסתמך בנבואה זו? הסבר את דבריך.

(4 נקודות)

שים לב! המשך הבחינה בעמוד 14.

/המשך בעמוד 14/

א וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לַעֲתָ וַצֹּאת
 הַמְּלָאכִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־
 יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת־בְּנֵי עִמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל־דָּבָה וְדוֹד יוֹשֵׁב
 בִּירוּשָׁלַם: ב וַיְהִי וַלַּעֲתָ הָעָרֶב וַיִּקֶּם דָּוִד מֵעַל
 מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְּהֵלֶךְ עַל־גִּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיֵּרָא אִשָּׁה רַחֲצַת מַעַל
 ג הֶגֶג וְהָאִשָּׁה טֹזֶבֶת מֵרָאָה מֵאֹד: וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה
 וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת בֶּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעֶזֶר אֵשֶׁת אֹרִיָה הַחֲתָנִי:
 ד וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקְחָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ
 ה וְהָיָה מִתְקַדְּשֵׁת מִטְּמֵאָתָהּ וַתֵּשֶׁב אֶל־בֵּיתָהּ: וַתַּהֲרֶה הָאִשָּׁה
 וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר הִרָה אֲנִכִּי: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־יוֹאָב
 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶת־אֹרִיָה הַחֲתָנִי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת־אֹרִיָה אֶל־
 ז דָּוִד: וַיָּבֹא אֹרִיָה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יוֹאָב וּלְשָׁלוֹם
 ח הָעָם וּלְשָׁלוֹם הַמֶּלֶכְמָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֹרִיָה רַד לְבֵיתְךָ וּרְחֵץ
 רִגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אֹרִיָה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מִשָּׂאת הַמֶּלֶךְ:
 ט וַיִּשְׁכַּב אֹרִיָה פֶתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל־עֲבָדָיו אֲדָנָיו וְלֹא יָרַד
 י אֶל־בֵּיתוֹ: וַיִּגְדּוּ לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־יָרַד אֹרִיָה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר
 דָּוִד אֶל־אֹרִיָה הֲלוֹא מִדְּרָךְ אַתָּה בָּא מִדּוֹעַ לֹא־יָרַדְתָּ אֶל־
 יא בֵּיתְךָ: וַיֹּאמֶר אֹרִיָה אֶל־דָּוִד הָאֲרוֹן וַיִּשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה יֹשְׁבִים
 בְּסֻכּוֹת וְאֲדָנִי יוֹאָב וְעֲבָדָיו אֲדָנִי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֲנִים וְאֲנִי
 אֲבֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשִׁכְבַּב עִם־אִשְׁתִּי חֵיל וְחַי
 יב נַפְשִׁיךָ אֶס־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֹרִיָה
 שֶׁב בֹּזֶה גַם־הַיּוֹם וּמָחָר אֵשְׁלַחְךָ וַיֵּשֶׁב אֹרִיָה בִירוּשָׁלַם בַּיּוֹם
 יג הַהוּא וּמִמָּחָרָת: וַיִּקְרָא־לוֹ דָּוִד וַיֹּאכֵל לֶפְנָיו וַיִּשְׁכְּרוּ
 וַיֵּצֵא בָּעָרֶב לְשִׁכְבַּב בְּמִשְׁכְּבוֹ עִם־עֲבָדָיו אֲדָנָיו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא
 יד יָרַד: וַיְהִי בְּבֹקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בִּיד אֹרִיָה:

א. קרא פסוקים 2-4, ואת שני הפירושים שלפניך.

כתובות ט', ע"ב: כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו.

סנהדרין ק"ז, ע"א (בתרגום מארמית): בת־שבע הייתה חופפת את ראשה

מתחת כוורת (= מאחורי מחיצה). בא השטן... פגע... בכוורת... ו[דוד] ראה אותה.

(1) שני הפירושים מתמודדים עם הקושי שדוד שכב עם אשת איש.

הסבר כיצד כל אחד מן הפירושים מתמודד עם קושי זה. (4 נקודות)

(2) קרא גם שמואל ב', י"א, 27.

בחר באחד מן הפירושים שלפניך והסבר אם הוא עולה בקנה אחד עם הכתוב

בשמואל ב', י"א, 27. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 8-14 בקטע שלפניך.

על פי קטע זה, האם לדעתך אוריה החתי הבין מדוע באמת דוד ניסה לשלוח אותו לביתו?

נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.

(6 נקודות)

קרא דברי הימים ב, כ"א, 12-20.

יב ויבא אליו מכתב מאליהו הנביא לאמר כה אמר ה' אלהי דויד אביך תחת אשר לא הלכת בדרך יהושפט אביך ובדרכי אסא מלך יהודה: יג ותלך בדרך מלכי ישראל ותזנה את יהודה ואת יושבי ירושלם בהזנות בית אחאב וגם את אחיך בית אביך יד הטובים ממך הרגת: הנה נגף מגפה גדולה בעמך ט ובבניך ובנשיך ובכל דרכיך: ואתה פחליים רבים במחלה טז מעיך עד יצאו מעיך מן החלי ימים על ימים: ועד ה' על יהודם את דוח הפלשתים והערבים אשר עליך כושים: יז ויעלו ביהודה ובקעיה וישבו את כל הרכוש הנמצא לבית המלך וגם בניו ונשייו ולא נשאר לו בן כי אסיהואחז קטן יח בניו: ואחרי כל זאת נגפו ה' במעיו לחלי לאין מרפא: יט ויהי לימים מימים וכעת צאת הקץ לימים שנים יצאו מעיו עס חליו וימת בתחלאים רעים ולא עשו לו עמו כ שרפה כשרפת אבותיו: בן שלשים ושתים היה במלכו ושמונה שנים מלך בירושלם וילך בלא חמדה ויקברוהו בעיר דויד ולא בקברות המלכים:

א. יהורם בן יהושפט, מלך יהודה, קיבל מכתב מאליהו הנביא.

קרא את פירוש רד"ק שלפניך.

"ויבא אליו מכתב מאליהו הנביא" – זה היה אחר שעלה. ועניין זה, כי נגלה אליהו ברוח הנבואה לאחד מן הנביאים, ושם בפיו דברי המכתב הזה, ואמר לו שיכתבם במכתב ויביא המכתב ליהורם, ויאמר לו שזה המכתב שולח אליו אליהו, כדי שיחשוב יהורם שזה המכתב בא לו מן השמים, ויכניע לבבו וידע כי רעה גדולה עשה.

(1) הסבר את הבעיה שרד"ק מתמודד עמה. (4 נקודות)

(2) כיצד רד"ק פותר את הבעיה שצינת בסעיף (1)? (6 נקודות)

ב. על פי המכתב מאליהו, יהורם חטא הן כלפי ה' הן כלפי בני אדם.

(1) ציין חטא אחד של יהורם כלפי ה' וחטא אחד שלו כלפי בני אדם. (3 נקודות)

(2) ציין שני עונשים שיהורם נענש בהם. (3 נקודות)

* אל יהורם בן יהושפט, מלך יהודה

בהצלחה!